

ното болярство, но съ настъпването на новите условия на животъ въ западна Европа, особено съ създаването на нови икономически организации за борба на потиснатите работящи съсловия и работническото движение, следъ образуването на редица нови обществени организации, каквито времето наложи, естествено богомилското движение изигра своята роля, ставайки посрѣдственъ участникъ въ изграждането на реформацията и ренесанса въ западна Европа и Италия. За тази прогресивна роля на богомилите единъ нашъ авторъ пише: „Съ снемане наложените догматични печати върху мисълъ и свѣтъ, богомилите тласнали европейския свѣтъ съ вѣкове напредъ, въ пѣтя на интелектуалния прогресъ“.¹

Богомилското движение, още съ навлизането си въ Южна Франция и Италия, намѣрило широкъ приемъ всрѣдъ народите и почнало интензивна дейность. Богомилски проповѣдници и архиереи отъ България се явявали въ Ломбардия да проповѣдватъ богомилското учение.² Римската църква почва тероръ не само срещу богомилските проповѣдници, но и противъ самите народи. Папа Инокентий III. устроилъ инквизиция въ южна Франция, но съ това предизвикалъ революцията на албигойците (подъ каквото име се наричали богомилите въ Франция). „Папството победило албигойците, но не могло да изкорени учението имъ, нито идеята за реформацията. Победило съ оржие и инквизиция, то се почувствувало победено идейно. Престолътъ му се разклатилъ. Реформаторската идея излѣзла по-силна отъ армиите на кръстоносците и отъ кладите на инквизицията. Подиръ дълга пауза идеята на попъ Богомилъ се подема отново пакъ отъ славянския гений. Това е Янъ Хусъ, който я разработва научно и подема. . . Това било борба на демокрацията срещу аристокрацията, на свободата срещу тиранията, на свѣтлината срещу мрака на папството. А тия борби и сътреси въ Чехия не станали безъ влияние на политическите и обществени идеали на богомилите. . . Рачки цени високо ролята на богомилството и чрезъ нея тая на България. Той счита тази роля извънредно важна въ умственото движение на Европа“.³

Върху непосредственото влияние, което богомилството, подъ различни имена, внесе всрѣдъ народите на западна Европа, се спира г-рд. Ивановъ и пише: „Влиянието, което упражни богомилството върху духовния и отчасти политическия животъ на западна Европа, е ознаменувано съ нѣколко

¹ Хр. Вѣрговъ, цит. съч. 252.

² Осокинъ, ц. с. 164.

³ Мишевъ, ц. с. 88—90.